

Nr 343

Av herr Larsson, Sigfrid, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till Hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m.

I årets statsverksproposition har under nionde huvudtiteln föreslagits, att till Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m. under budgetåret 1959/60 skulle anvisas ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor. Av detta belopp skulle 1 518 000 kronor avse undervisningskurser. Förslaget innebär visserligen en uppräkningsmedel med 206 000 kronor jämfört med föregående budgetår, vilket betyder att hänsyn tagits till de under senare år ökade nettoutgifterna under anslaget, men samtidigt har departementschefen förordat, att Kungl. Maj:t bör utfärda sådana bestämmelser angående anslaget disposition att överskridande av detsamma icke kommer att ske annat än när arbetsmarknadsskäl därtill föreligger.

Ifrågavarande anslag ändrades från och med budgetåret 1951/52 från obetecknat till förslagsanslag. Ändringen vidtogs för att undanröja vissa allvarliga olägenheter vid anslaget utnyttjande. Så länge anslaget kvarstod som obetecknat kunde nämligen hushållningssällskapen icke erhålla besked om storleken av dem tillkommande statsbidrag förrän en fördelning verkställdes av lantbruksstyrelsen. Detta medförde en försening av kursverksamhetens igångsättande i avvaktan på besked om huruvida statsbidrag skulle komma att utgå till en verksamhet av den omfattning som behövdes för att tillfredsställa föreliggande kursanmälningar. En annan väsentlig olägenhet var, att alla anmälda kurser icke kunde komma till stånd på grund av risken att anslaget ej skulle räcka till, eftersom kurskostnaderna vid ansökningarnas avgivande endast kunde beräknas uppskattningsvis. Av olika skäl blevo emellertid de verkliga kostnaderna i de flesta fall lägre än vad som preliminärt beräknats. Trots det uppenbara behovet blev det på så sätt ej möjligt att helt utnyttja det anvisade anslaget. Ärligen måste sålunda ett flertal till sällskapen inkomna ansökningar om kurser avslås, trots att anslaget hade varit tillräckligt även för dessa enligt vad i efterhand framkommit.

Till att börja med fick dock anslaget icke överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Denna inskränkning visade sig i praktiken medföra att de tidigare omtalade nackdelarna alltjämt kvarstodo. I motioner I:192 och II:243 till 1953 års riksdag hemställdes därför att Kungl. Maj:ts medgivande till anslaget överskridande icke skulle behöva inhämtas. Riksdagen biföll sagda motioner, och under senare år har anslaget i vad avser kurs-

verksamheten varit uppfört som ett rent förslagsanslag utan inskränkningar.

Ett införande av de i statsverkspropositionen nu föreslagna särskilda bestämmelserna beträffande anslaget överskridande skulle betyda en återgång till tidigare rådande olägenheter. En framställning om anslaget överskridande skulle nämligen icke kunna göras, förrän det beräknade medelsbehovet under budgetåret kunde överblickas, och beslut i ärendet skulle kunna erhållas först sedan en avsevärd tid av budgetåret förflutit. Även om begärt medgivande erhöles, blir tiden då så långt framskriden att planerade kurser icke kunna medhinnas före vårbruket. För sällskapen är det av stor vikt att kurserna kunna planeras i god tid och verkligen bli genomförda under de vintermånader, som utgöra den egentliga studiesäsongen för inom jordbruksnäringen verksamma. Vidare förekommer just vid denna tid på året den säsongmässiga arbetslöshet bland lantarbetarna, som enligt departementschefens uttalande i statsverkspropositionen kan motverkas genom en väl utbyggd kursverksamhet. Den fördröjning, som ett avvaktande av Kungl. Maj:ts medgivande skulle medföra, kunde lätt orsaka att planerade kurser finge inställas. För lantbruksstyrelsen skulle det vidare möta stora svårigheter att verkställa en rättvis medelsfördelning i förhand på de olika sällskapen. Även om Kungl. Maj:t i sinom tid lämnade det begärda medgivandet till ett överskridande av anslaget skulle detta således knappast kunna utnyttjas. Det kunde tvärtom befaras, att hela kursverksamheten hämmades och att ej ens hela det ursprungligen anvisade anslaget komme att förbrukas i ett läge, då ökade åtgärder för jordbrukets rationalisering framstå som i hög grad angelägna.

Såsom departementschefen framhållit i statsverkspropositionen syftar den med förevarande anslag avsedda kursverksamheten i första hand till att täcka det genom mekaniseringen och specialiseringen inom jordbruket alltmer ökade behovet av yrkesutbildning och omskolning av den inom näringen sysselsatta arbetskraften. De senare årens utveckling med besvärliga avsättningsproblem för jordbrukets produkter kan väl sägas ha ytterligare framhävt detta behov därigenom att den tilltagande svårigheten att göra jordbruksföretagen ekonomiskt lönsamma ställer allt större krav på utbildning och yrkesskicklighet hos jordbrukets folk. Det är därför glädjande att intresset för denna kursverksamhet ständigt stegrats.

Visserligen har ökningen av antalet kurser och antalet deltagare i kurserna sin del i att anslaget under tidigare år överskridits, men den egentliga orsaken härtill är att de med kurserna förbundna kostnaderna för studiematerial, litteratur, lokalhyror, traktamenten och reseersättningar etc. stigit i takt med den allmänna prisutvecklingen. Det vore därför beklagligt, om en kostnadsstegring, som det inte står i kursanordnarnas makt att råda över, nu skulle föranleda att kursverksamheten hämmades genom formella hinder. Sällskapens möjligheter att anordna kurser begränsas strängt av deras knappa personella resurser, och man behöver icke befara något egentligt överskridande av den nu föreslagna anslagsramen. Redan nu mås-

te varje år åtskilliga sällskap avstå från dem tilldelade medel helt enkelt därför att den fåtaliga personalen icke är i stånd att genomföra alla från början planerade kurser.

Det förtjänar vidare påpekas, att förslag om en begränsning av här avsedd art icke framförts generellt beträffande all kursverksamhet inom yrkesutbildningen. Då det gäller kurser inom hantverk, industri etc. har tvärtom chefen för ecklesiastikdepartementet under statsverkspropositionens åttonde huvudtitel uttalat sin glädje över den tilltagande kursverksamheten på dessa områden och tillstyrkt en ökad medelstillelning i form av rent förslagsanslag som bidrag till driften av lokala yrkesskolor. Inte minst under nuvarande för jordbruket besvärliga situation synes det på samma sätt vara av utomordentlig betydelse, att den kursverksamhet, som syftar till att ge de inom jordbruksnäringen redan yrkesverksamma en nödvändig och värdefull fortbildning, på allt sätt stödes och uppmuntras samt att sällskapen icke hindras från att utnyttja de medel som anvisas för ändamålet.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att för undervisningskurser avsedd del av anslaget Bidrag till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet m. m. även i fortsättningen uppföres som ett rent förslagsanslag.

Stockholm den 21 januari 1959

Sigfrid Larsson

J. A. Arvidson

T. Wolgast

Nr 344

Av herr Pålsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Statens skogsförbättringsanslag.

(Lika lydande med motion nr 232 i Andra kammaren)

Stockholm den 27 januari 1959

Olof Pålsson

Ferdinand Nilsson

Bertil Jonasson

Nils-Eric Gustafsson

i Byske